บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง "การศึกษาเปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรระหว่างมหาวิทยาลัยของรัฐและมหาวิทยาลัยเอกชน" เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) เพื่อให้ทราบถึงแรงจูงใจและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในมหาวิทยาลัยของรัฐและบุคลากรในมหาวิทยาลัยเอกชน รวมทั้งปัญหาและความต้องการของบุคลากร ตลอดจนแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงเพื่อให้การปฏิบัติงานในหน่วยงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น วิธีการเก็บข้อมูลใช้การออกแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรในมหาวิทยาลัยราชภัฏแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานครเป็นตัวแทนบุคลากรในมหาวิทยาลัยของรัฐ และบุคลากรในมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานครเป็นตัวแทนบุคลากรในมหาวิทยาลัยเอกชน โดยไม่แยกเพศ

การกำหนดกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) ด้วยการจับฉลากรายชื่อมหาวิทยาลัยของรัฐและมหาวิทยาลัยเอกชนเฉพาะที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นตัวแทนในการศึกษาวิจัย โดยไม่รวมมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตต่างๆ จึงมีจำนวนทั้งหมด 30 แห่ง แบ่งเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐ 18 แห่ง และมหาวิทยาลัยเอกชน 12 แห่ง ดังนี้

มหาวิทยาลัยของรัฐ ได้แก่

1. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
3. มหาวิทยาลัยมหิดล
4. มหาวิทยาลัยรามคำแหง
5. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
6. มหาวิทยาลัยศิลปากร
7. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

8. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
9. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
10. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
11. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
12. มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
13. มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
14. มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
15. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
16. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
17. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
18. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

มหาวิทยาลัยเอกชน ได้แก่

1. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
2. มหาวิทยาลัยเกริก
3. มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
4. มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น
5. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร
6. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
7. มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิตวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
8. มหาวิทยาลัยศรีปทุม
9. มหาวิทยาลัยสยาม
10. มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
11. มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
12. มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

ผลปรากฏว่าได้มหาวิทยาลัยราชภัฏแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานครเป็นตัวแทนมหาวิทยาลัยของรัฐ และมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานครเป็นตัวแทนของมหาวิทยาลัยเอกชน

2. การสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling) สำหรับใช้ในการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างที่จะเป็นผู้ตอบแบบสอบถามของทั้งสองมหาวิทยาลัย

3. บุคลากรในมหาวิทยาลัยราชภัฏแห่งหนึ่ง มีจำนวนทั้งสิ้น 629 คน

ผู้วิจัยจึงได้ใช้สูตรในการคำนวณขนาดของตัวอย่าง (Sample size) ตามหลักของ Yamane (1967) โดยกำหนดให้มีความคลาดเคลื่อนของตัวอย่างร้อยละ 5 หรือระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ดังนี้

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของตัวอย่าง

N = ขนาดประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้

การแทนค่าในสูตร

$$n = \frac{629}{1+629(0.05)^2}$$

$$n = 245$$

4. บุคลากรในมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง มีจำนวนทั้งสิ้น 1,945 คน

ผู้วิจัยจึงได้ใช้สูตรในการคำนวณขนาดของตัวอย่าง (Sample size) ตามหลักของ Yamane (1967) โดยกำหนดให้มีความคลาดเคลื่อนของตัวอย่างร้อยละ 5 หรือระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ดังนี้

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของตัวอย่าง

N = ขนาดประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้

การแทนค่าในสูตร

$$n = \frac{1,945}{1+1,945(0.05)^2}$$

$$n = 332$$

ดังนั้น ขนาดของตัวอย่างที่จะเป็นตัวแทนบุคลากรในการตอบแบบสอบถามของมหาวิทยาลัยราชภัฏแห่งหนึ่ง เท่ากับ 245 คน และมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง เท่ากับ 332 คน

การแบ่งส่วนงานของหน่วยงานที่ทำการศึกษาเปรียบเทียบในครั้งนี้

มหาวิทยาลัยของรัฐ คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร

หน่วยงานในมหาวิทยาลัยราชภัฏแห่งหนึ่ง ประกอบด้วย

1. คณะ ได้แก่
   - 1.1 คณะเกษตรและชีวภาพ
   - 1.2 คณะศึกษาศาสตร์
   - 1.3 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
   - 1.4 คณะวิทยาการจัดการ
   - 1.5 คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
   - 1.6 บัณฑิตวิทยาลัย

2. สำนัก ได้แก่
   - 2.1 สำนักส่งเสริมวิชาการ
   - 2.2 สำนักกิจการนักศึกษา
   - 2.3 สำนักวิจัยและบริหารวิชาการ
   - 2.4 สำนักศิลปวัฒนธรรม
   - 2.5 สำนักวิทยบริการ
   - 2.6 สำนักวางแผนและพัฒนา
   - 2.7 สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศ
   - 2.8 สำนักอธิการบดี
   - 2.9 สำนักประกันคุณภาพ

3. ศูนย์ ได้แก่
   - 3.1 ศูนย์ภาษา
   - 3.2 ศูนย์เวชศึกษาป้องกัน
   - 3.3 ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนท้องถิ่น

4. ฝ่าย ได้แก่
   - 4.1 ฝ่ายการทะเบียนและวัดผล
   - 4.2 ฝ่ายการเจ้าหน้าที่
   - 4.3 ฝ่ายการเงิน
   - 4.4 ฝ่ายอาคารสถานที่
   - 4.5 ฝ่ายอนามัยและสุขาภิบาล

4.6 ฝ่ายประชาสัมพันธ์

4.7 ฝ่ายพัสดุกลาง

4.8 ฝ่ายยานพาหนะ

4.9 ฝ่ายธุรการ

มหาวิทยาลัยเอกชน คือ มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร

หน่วยงานในมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง ประกอบด้วย

1. Academic Affairs
   - 1.1 Office of the Vice President
   - 1.2 Faculty of Business Administration
   - 1.3 Faculty of Arts
   - 1.4 Faculty of Risk Management & Industrial Services
   - 1.5 Faculty of Nursing Science
   - 1.6 Faculty of Engineering
   - 1.7 Faculty of Science and Technology
   - 1.8 Faculty of Law
   - 1.9 Faculty of Communication Arts
   - 1.10 Faculty of Biotechnology
   - 1.11 Faculty of Architecture
   - 1.12 Institute for English Language Education

2. Administrative Affairs
   - 2.1 Office of the Vice President
   - 2.2 Office of Human Resource Management
   - 2.3 Technique Department
   - 2.4 Operation and Maintenance Department
   - 2.5 ABAC Hotel & Catering

3. Information Technology
   - 3.1 Office of the President
   - 3.2 Office of the Registrar
   - 3.3 Central Library
   - 3.4 Office of Thai Art & Culture
   - 3.5 Office of International Affairs

3.6 Office of Graduate School
3.7 Computer Center
3.8 ABAC Integrated Information System
3.9 AuNet Center
Etc.

4. Research Affairs
   4.1 Business Research Center
   4.2 Social Science Research Center
   4.3 Educational Research Center
   4.4 Research Information Systems Center

5. Financial Affairs
   5.1 Office of Financial Management
   5.2 Auditing Department
   5.3 Finance Department
   5.4 Bookstore Department
   5.5 Accounting & Budgeting Department
   5.6 Business Activity & Property Management Department
   5.7 Procurement Department
   5.8 Store supply Department

6. Student Affairs
   6.1 Office of the Vice President
   6.2 Center for Sports & Physical Fitness
   6.3 Center for Student Leadership & Experiential Learning
   6.4 International Student Center
   6.5 St. Martin Center for Professional Ethics& Service Learning
   6.6 A.V.P. TO STUDENT AFFAIRS
      6.6.1 Residential Life Center
      6.6.2 Student Rights & Disciplines
      6.6.3 Student Welfares Office
   6.7 A.V.P. TO STUDENT AFFAIRS
      6.7.1 Learning Support Center
      6.7.2 Career Development Center
      6.7.3 Center for Mental & Personality Development

วิธีการในการศึกษาวิจัย

เพื่อให้การศึกษาวิจัยในเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรระหว่างมหาวิทยาลัยของรัฐและมหาวิทยาลัยเอกชน มีความครอบคลุมและสามารถตอบคำถามได้ทุกประเด็นคำถาม ผู้วิจัยได้อาศัยวิธีการศึกษา ดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์จากเอกสาร แนวคิด และทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษาโดยอาศัยการออกแบบสอบถามให้บุคลากรในมหาวิทยาลัยราชภัฏแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานครเป็นตัวแทนมหาวิทยาลัยของรัฐ และบุคลากรในมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานครเป็นตัวแทนของมหาวิทยาลัยเอกชนเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าไคร์สแควร์ (Chi-square) โดยใช้ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามขึ้นจากการศึกษาแนวความคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแบบสอบถามประกอบด้วยส่วนต่างๆ ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยลักษณะคำถามจะเป็นแบบเลือกตอบ (Check list) และเติมคำในช่องว่าง

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะคำถามเป็นแบบประเมินค่า (Rating scale) โดยแต่ละคำถามจะมีคำตอบให้เลือก 4 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง เพื่อสำรวจแรงจูงใจและปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็นในการเสนอแนะวิธีการที่จะทำให้บุคลากรเกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ลักษณะคำถามเป็นคำถามแบบเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง

การทดสอบเครื่องมือ

แบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาวิจัย ได้นำมาทำการทดสอบ ดังนี้

1. ความเที่ยงตรง (Validity) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อทำการตรวจสอบและแก้ไขความเที่ยงตรงของเนื้อหาในแบบสอบถาม

2. ความเชื่อถือได้ (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดสอบ (Pretest) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีความคล้ายคลึงและไม่ได้รับเลือกให้เป็นกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการศึกษาจริง จำนวน 20 คน จากนั้นได้นำมาทดสอบหาค่าความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม คือ การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรว่ามีความสัมพันธ์กันขนาดไหน หากค่า r ที่คำนวณได้มีค่าประมาณ .70 ขึ้นไป ถือว่าเป็นเกณฑ์ที่ยอมรับและสามารถนำแบบสอบถามนั้นไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยได้ ซึ่งผลการทดสอบค่าความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา เท่ากับ .8989 แสดงว่าแบบสอบถามชุดนี้สามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมจากเอกสาร หนังสือ บทความ ทฤษฎี และผลงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการออกแบบสอบถามให้กับบุคลากรในมหาวิทยาลัยของรัฐและมหาวิทยาลัยเอกชนได้ตอบ โดยนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมจากกลุ่มตัวอย่างทั้งสองแห่งด้วยตนเอง ตั้งแต่ปลายเดือนพฤษภาคม 2548 จำนวน 577 ชุด แบ่งเป็นแบบสอบถามของมหาวิทยาลัยราชภัฏแห่งหนึ่ง จำนวน 245 ชุด และแบบสอบถามของมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง จำนวน 332 ชุด หลังจากนั้นช่วงปลายเดือนมิถุนายน 2548 ได้เดินทางไปรับแบบสอบถามกลับคืนมาด้วยตนเอง ผลปรากฏว่า ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 421 ชุด คิดเป็นร้อยละ 73 โดยเป็นแบบสอบถามของมหาวิทยาลัยราชภัฏแห่งหนึ่ง จำนวน 185 ชุด คิดเป็นร้อยละ 76 และแบบสอบถามของมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง จำนวน 236 ชุด คิดเป็นร้อยละ 71 ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

จากการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทั้งหมด และได้นำแบบสอบถามมาลงรหัส จากนั้นทำการบันทึกข้อมูลลงในคอมพิวเตอร์และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม SPSS (Statistical Package for Social Science) พร้อมกับจัดทำตารางการวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ และสรุปผลการวิจัย

สำหรับในส่วนของคำถามเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน เป็นลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) โดยกำหนดการเลือกไว้ 4 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง การให้คะแนนระดับการวัดในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดข้อความเรียบเรียงเพื่อวัดระดับความคิดเห็น ซึ่งมีข้อคำถามในเชิงบวกและเชิงลบ โดยให้คะแนนแต่ละระดับความคิดเห็นแตกต่างกัน ดังนี้

ข้อความเชิงบวก (Positive) มีเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละระดับความคิดเห็น ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ระดับคะแนน	4
เห็นด้วย	ระดับคะแนน	3
ไม่เห็นด้วย	ระดับคะแนน	2
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ระดับคะแนน	1

ข้อความเชิงลบ (Negative) มีเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละระดับความคิดเห็น ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ระดับคะแนน	1
เห็นด้วย	ระดับคะแนน	2
ไม่เห็นด้วย	ระดับคะแนน	3
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ระดับคะแนน	4

ดังนั้น แต่ละระดับจะมีคะแนนอันตรภาคชั้น (Class interval) ดังนี้

$$\text{ค่าพิสัย} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด - คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$= \frac{4-1}{2} = 1.5$$

จากการพิจารณาข้างต้น สามารถนำมากำหนดเป็นเกณฑ์ในการประเมินค่าแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในมหาวิทยาลัยของรัฐ และบุคลากรในมหาวิทยาลัยเอกชน ดังนี้

ผู้ที่ได้คะแนนเฉลี่ย 1.00-2.50 บ่งชี้ว่า มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานน้อย

ผู้ที่ได้คะแนนเฉลี่ย 2.51-4.00 บ่งชี้ว่า มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานมาก

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์และแปรผลข้อมูลในการวิจัย ใช้การวิเคราะห์ประมวลผล ดังนี้

1. ค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อใช้ในคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และคำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน โดยการแจกแจงหาค่าร้อยละเป็นรายข้อ และใช้สถิติเชิงพรรณนาในการอธิบายข้อมูล

2. ค่าเฉลี่ย (Mean) เพื่อวิเคราะห์หาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรของทั้งสองมหาวิทยาลัย

3. ค่าไคร์สแควร์ (Chi-square) เพื่อหาความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม ว่าตัวแปรใดมีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้หรือไม่ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05